

Amerika.

Af Aleksis Petersen.

I.

Arbejderbevægelser i de Forenede Stater.

En vis Misstemning har i de senere Aar udviklet sig imellem de to Verdensdele, som Atlanterhavet skiller ad. Amerika er vred paa Evropa, og Evropa er vred paa Amerika.

Hvem bærer Skylden for denne gjensidige Vrede? Dampen og Elektriciteten!

Jernbanerne, Dampskibene, Telegrafene have bragt de fjerneste Lande i et nøje, aandeligt og materielt Samkvem. Fra fjerne Lande faa vi de nyttigste Ideer og Opfindelser; — men de daarlige, for Exempel Socialismen, følge med. Fra fjerne Lande hente vi de fortrinligste Varer; — men de lokale Producenter jamre over den Konkurrence, der rejser sig imod dem. Saaledes have de bedste Ting deres Skyggesider.

Evropa eller i alt Fald de europæiske Landmænd er vrede paa Amerika. Masser af amerikansk Korn, Skarer af amerikansk Kvæg, enorme Kvantiteter af amerikansk Kjød, Smør, Ost osv. vælte ud over Evropa. Det rige

Amerika med den uhyre udstrakte frugtbare, tildels endnu ganske jomfruelige Jord er ligeoverfor Evropa, der allerede saa stærkt har angrebet sine Ressourcer, en farlig Konkurrent. De amerikanske Landmænd ere i Færd med at kaste sig over det europæiske Marked. De amerikanske Landmænd ere udmærket udrustede, — og deres europæiske Kolleger frygte, at Kampen, hvad Udfald den end vil faa, vil kræve sine Ofre. *Hinc illæ lacrymæ.*

Denne Frygts Berettigelse ønske vi en anden Gang at belyse. Foreløbig spørge vi: Hvorfor er Amerika vred paa Evropa?

Det er hverken det europæiske Korn eller det europæiske Kvæg, der fremkalder Amerikas Vrede og Frygt. Det er de europæiske Socialdemokrater, der forstyrre Amerikas Ro.

De herskende Klasser i Amerika paastaa, at den socialdemokratiske Bevægelse, der i de senere Aar har begyndt at ryste de Forenede Stater, for en stor Del er et Værk af indvandrede europæiske, navnlig tyske Socialdemokrater. Bismarck har sendt socialistiske Agitatorer over Atlanterhavet, — og bliver han ved med det, turde det være — skriver amerikanske Blade —, at de Forenede Stater tilsidst ville opfatte det som en *casus belli*! De Blade, der tale saaledes, bruge vel store Ord; men sikkert er det, at ogsaa Regeringen i Washington ser med vrede Blik paa Evropa. Den har paalagt sine Konsuler at indsende Beretninger om alle Arbejderforhold i Evropa. Og paa Grundlag af disse Indberetninger, har den amerikanske Regering ladet udarbejde et Par Aktstykker, hvormed Offenligheden nylig (d. v. s. i Avgust d. A.) er bleven bekjendt. Der gives her en Række af Oplysninger, der skulle gjøre det indlysende, at Amerika er

et herligt Land, hvor Socialismen Intet har at gøre, medens den i Evropa kan være fuldt berettiget: Arbejds-lønnen, hedder det, er langt højere i de Forenede Stater end i Evropa; omvendt ere Priserne paa Livsfornødenheder langt lavere i de Forenede Stater end paa denne Side Atlanterhavet; navnlig i England og Tyskland, hvorfra de mange Socialdemokrater især komme, ere Forholdene slemme. Kort sagt: der gives de mest nedslaaende Oplysninger om Arbejderforholdene i den gamle Verden, — for at Forholdene i den ny Verden kunne tage sig saa meget bedre ud. — Med al den Statistik, der indeholdes i den amerikanske Regerings Aktstykker, skulle vi ikke trætte Læserne. Det turde nemlig være, at den er temmelig værdiløs. Den støder i alt Fald an imod en af Hovedbetingelserne for, at en statistisk Under-søgelse kan vække Tillid. Den er ikke udarbejdet med Videnskabsmandens lidenskabsløse Ro. Den er udarbejdet i et bestemt politisk Øjemed. Den er bleven bragt tilveje, ikke for at der paa Grundlag af den kunde anstilles en virkelig Sammenligning, men for at den kunde godtgjøre Rigtigheden af en i Forvejen fastslaaet Sætning. Det var Regeringen om at gøre at hævde den Sætning: at Arbejderne i de Forenede Stater have det saa brillant, at der ikke er nogen Grund for dem til dér at befatte sig med socialdemokratiske Bevægelser. Rigtigheden af denne *a priori* opstillede Sætning skulde de amerikanske Konsulers Statistik bevise; — men en paa saadanne Betingelser udarbejdet Statistik er af en højst problematisk Værdi. Vi ville da i det Følgende, i Stedet for at lade os blænde af den amerikanske Regerings rosenrøde Fremstillinger, benytte et, som vi antage, paa-lideligere Materiale.

«Lad Dem ikke trække omkring af de saakaldte Avtoriteter som Kejseren af Brasilien! Gaa selv ind i Arbejderboligerne; se selv, hvorledes de Fleste lever i infame forpestede Huller, som man i Evropa ikke engang vilde indespærre Kvæg i, og hvor Folk dør som Fluier! Og hvilken Leje maa de ikke betale! Jøder og Kristne bygger disse Pesthuler, og svælger af den fattige Arbejders Sved. Gaa en varm Nat ud i det tyske Kvarter i New-York, og se, hvorledes hele Gader ere opfyldte af Folk, der sover med deres Familier under aaben Himmel for at slippe for deres Boligers Helvede; for dyre Penge maa de sove paa den stinkende Gades haarde Stene! Det er en infam Svindel-Regering, der ikke beskytter Folket som i Evropa, men kun propper sig Lommerne fulde, og bilder det dumme Folk ind, at det er det, der regerer! -Pressen er i Amerika ikke Andet end et offentligt Fruentimmer; den gjør de største Kraftanstrengelser for at skjelde de europæiske Monarkier ud, — som om det ikke var langt værre i Amerika. Vi have en Besiddelsesadel, — den værste, der kan gives. Jeg kunde fylde flere Bind med Oplysninger om de væmmelige Tilstande i Amerika»

Man undskyldte det lidt kraftige Sprog! Det er en fattig tysk-amerikansk Arbejderske, der paa den Maade giver sit Hjerte Luft. Den, hun skriver til, er en tysk Nationaløkonom, Hr. Arthur von Studnitz. I Sommeren 1878, samtidigt med Udstillingen i Filadelfia, foretog han en Rejse i Nordamerikas Forenede Stater for at lære Arbejderforholdene der at kjende. Forfatterinden til det oven citerede Brev ansaa det for hensigtsmæssigt at give ham nogle gode Raad med paa Vejen. Og Raadene var da ikke spildte, forsaavidt Hr. v. Studnitz virkelig ikke lod

sig «trække omkring som Kejseren af Brasilien», men med megen Energi selv søgte at lære Arbejdernes Kaar at kjende. Rigtignok stemmer det Billede, han udkaster i sin i 1878 udkomne Bog om «Nordamerikanske Arbejderforhold»,*) ikke ganske med hin Arbejderskes kul-sorte Opfattelse; — men paa den anden Side ser han dog heller ikke Alt i et Rosenskjær.

Man kjender de to Extremer: den ubetingede Lovprisning, paa den ene Side, og den lige saa ubetingede Fordømmelse, paa den anden Side, af Amerika og Alt hvad amerikansk er.

Den første Opfattelse var tidligere meget yndet. Navnlige havde den udmærkede franske Forfatter Ed. Laboulaye virket for den. Han havde i sin under det pseudonyme Navn Lefevre udgivne Bog, «Paris en Amérique», foretaget en Fordeling af Godt og Ondt, hvorefter alt det Gode faldt hinsides Atlanterhavet, og alt det Onde paa denne Side Oceanet. Fordelingen var neppe ganske retfærdig; i alt Fald gik Lovprisningen af de amerikanske Tilstande over alle Grænser, selv om Kritiken af de evropæiske, specielt franske Tilstande neppe lod sig bestride.

Saa kom Reaktionen. Gradvis arbejdede den sig op til sit Kulminationspunkt. I 1876, da den amerikanske Republik fyldte hundrede Aar, fandt Hr. John H. Becker,

*) Arthur v. Studnitz: Nordamerikanische Arbeiterverhältnisse. Leipzig, Duncker & Humblot, 1879. — I den foreløbige Anmeldelse, som Tidsskriftet (XII, S. 375) bragte af dette Værk, udtalte vi, at vi maaske ved en senere Lejlighed vilde benytte nogle af de Oplysninger, det indeholder. Det er dette, vi nu gjøre: det anførte Værk er netop Hovedkilden for en Del af den følgende Fremstilling. De forøvrigt benyttede Kilder ville findes citerede paa de respektive Steder.

— en Tysker, der i sytten Aar havde levet i Nordamerika, — det passende at bringe Fødselsdagsbarnet en Gave. Gaven bestod i en tyk Bog om «den hundredeaarige Republik» *) Meriter. Den bekjendte darwinistiske Kulturhistoriker Friederich von Hellwald — der havde en privat Regning at afgjøre med Amerikanerne — gav Forfatteren og hans Bog Attest for «Ædruelighed», «Upartiskhed», «iskold Ro» m. m. Baade Hr. Becker og Hr. von Hellwald var aabenbart bange for, at der i Anledning af Jubilæet skulde blive sagt Amerika flere Behageligheder, end man har godt af at høre. Som en lille Modvægt fremkom da den Becker'ske Bog. Hr. Becker vilde ikke have, at Amerikanerne skulde blive for forfængelige, og derfor fortalte han dem med sin «iskolde Ro» og «Upartiskhed», at Amerika er et Land, hvor det er blevet til en Umulighed for et ærligt Menneske at komme frem, — hvor alt hæderligt Arbejde i Almindelighed foragtes som Dumhed, — hvor Arbejdernes Kaar med hver Dag forværres i en Grad, som de civiliserede Lande ikke kunne gjøre sig nogen Forestilling om, — hvor der udvikler sig et Proletariat, som vil afgive Horder af Hunner og Vandaler, der ville ødelægge al Kultur, — hvor al sand Dannelse foragtes, — hvor der afrettes en Ungdom, som anser det for Dumhed at erhverve sig Kundskaber, der ikke strax lade sig omsætte i Mønt, — hvor der gjennemgaaende findes en fræk Raahed, der kun slet tilsløres af Pariser-Modernes Fernis. Paa adskillige hundrede Sider fortæller Hr. B., hvorledes den røde Traad, der gaar

*) John H. Becker: Die hundertjährige Republik. Sociale u. polit. Zustände in d. Vereinigten Staaten Nordamerikas. Augsburg 1876. — 2den Udgave 1879.

gjennem hele det sociale Liv i Amerika, er flettet af Mened, Bestikkelighed, Pengejagt. Blandingen af forskellige Nationaliteter, Indstrømningen af Vagabonder og Forbrydere fra Udlandet, Afsky for virkeligt Arbejde, lidenskabelig Spekulationslyst, en forkert Gjennemførelse af det saakaldte Lighedsprincip, uudholdelige Formueforhold, Foragt for al Pligtopyldelse, — disse og lignende Forhold have skabt denne Alles Kamp mod Alle, denne Korrupption, denne venale Retspleje, denne Udsugning af Arbejderne, hvorunder Amerika lider.

Saaledes John H. Becker. Taler han Sandhed, ville sociale Bevægelser saamænd være forklarlige nok i Amerika. Men selv om vi slaar lidt af, kan der vel uden Vanskelighed findes tilstrækkelige Motiver til sociale Bevægelser.

Sandheden ligger i Midten, paastaar man. Imellem den Laboulaye'ske og den Becker-Hellwald'ske Opfattelse ligger den Studnitz'ske. Om de to første gjælder det:

ni cet excès d'honneur, ni cette indignité.

Studnitz, derimod, skildrer med stor Ædruelighed de virkelige Forhold. Af hans righoldige Oplysninger fremgaar det nu visselig, at den amerikanske Arbejder i flere Henseender er bedre stillet end den evropæiske; — men i andre er hans Stilling langt fra at være misundelsesværdig. Navnlig har Krisen af 1873 berørt ham paa det Allerføleligste.

«Slette Tider» har i de sidste fem, sex Aar været det stadige Omkvæd i Amerika. I enhver større amerikansk By have i flere Aar talrige Skarer af arbejdsløse Arbejdere drevet om paa Gaderne. Men «Sulten kjender ingen Love»; «Armod og Sult ville forvandle Arbejderen til en Djævel»; «ikke blot paa mindre Gadeopløb

og Lignende men ligefrem paa Oprør maa vi være belavede!*) Saadanne Røster have siden 1873 ideligt lydt fra Amerika. Og vi vide jo, at Profetierne om Oprør til en vis Grad ere gaaede i Opfyldelse.

I tidligere Tider havde lignende Aarsager avlet lignende Virkninger. Krisen i 1819 — for Exempel — gjorde i Filadelfia 20 000 Personer brødløse. I New-York, Baltimore og andre store Byer gik det ligedan til. Industrien beskjæftigede i Pittsburg 1819 kun en Tredjedel af det Arbejdertal, den havde beskjæftiget et Par Aar før. Folket blev uroligt; Røverier og andre Forbrydelser tog til i en foruroligende Grad; paa Kongressen taltes der om, at Nøden havde «forvandlet Folkets moralske Karakter». Men — der kom bedre Tider, og Forholdene rettede sig igjen. Saa kom en ny Krise, og hvad der var vundet, tabtes igjen — for i Løbet af nogle Aar at blive indhentet paany. En stadig Ebbe og Flod! Den store Krise af 1857 gjorde uhyre Ødelæggelser, — og alligevel blev Aaret 1860 det «mest glimrende», Amerikas Historie har at opvise. Men den strax derefter følgende Borgerkrig ødelagde Alt. Og neppe havde man forvundet Krigens Saar, saa kom Krisen af 1873, under hvis Virkninger vi endnu vaande os.**)

Saadanne Strømninger i det økonomiske Liv og de saakaldte Arbejderbevægelser ere uadskillelige.

Naar begyndte Arbejderbevægelserne i Amerika? Studnitz svarer, at «den nordamerikanske Arbejderbevægelses Oprindelse er at føre tilbage til dette Aarhundredes Begyndelse». I Virkeligheden kunde den vel føres endnu

*) Becker l. c.

**) Sumner: History of American Currency. 1876.

længere tilbage. Rigtignok hører man ofte Udtalelser, der gaa ud paa, at Amerika først i den allernyeste Tid har faaet en egenlig Arbejderbevægelse. Hvorledes er det at forstaa? Meningen maa vel være, at Amerika først i den nyeste Tid har faaet en Arbejderbevægelse, der er analog med den evropæiske. Og den Opfattelse kan være rigtig. At en saadan ikke allerede tidligere fremstod, ligger ligefrem deri, at Forholdet mellem Kapital og Arbejde i Amerika var et ganske andet end i Evropa. En egenlig Kapitalistklasse kjendtes tidligere saa godt som slet ikke i Amerika, medens Evropa havde et meget fortroligt Kjendskab hertil. Det var Arbejdere, der indvandrede til Amerika. Vel medbragte mange af dem Smaakapitaler; men disse tjente kun som Driftskapitaler, og de vare i det Hele saa beskedne, at de umulig kunde tjene som Grundkapitaler for industrielle Foretagender i stor engelsk Stil. Der indvandrede til Amerika en Arbejderklasse, og først i den senere Tid har en Kapitalistklasse begyndt at udvikle sig. Medens den industrielle Verden i England og nogle andre evropæiske Stater allerede tidligere var spaltet i to modstaaende Lejre, der nødvendigvis maatte bekriige hverandre, er denne Spaltning først senere traadt frem i Amerika. Ja den Dag idag er Amerika, trods de Kapitaler der efterhaanden ere blevne opsamlede, endnu ikke noget kapitalrigt Land. Den høje Rentefod, der i nogle af Amerikas Stater endog er det Dobbelte af, hvad den er i Vestevropa, staar ganske vist i Forbindelse med det Faktum, at Amerika ikke i samme Grad som Evropa er mættet med Kapital, ihvorvel den ikke er noget »Bevis» paa Kapitalfattigdom. Endnu den Dag idag er Modsætningen mellem Kapital og Arbejde ikke saa skarpt udpræget i Amerika som i Evropa.

Men den bliver med hver Dag skarpere. Kapitalistklassen udsondrer sig stedse mere fra Arbejderklassen. «Endnu i vore Dage rekruteres den af de arbejdende Samfundskredse. Det er imidlertid let at se, at den, efterhaanden som Rigdommene voxe, stedse mere skiller sig fra den øvrige Befolkning. De amerikanske Jernbaner, der tidligere saa demokratisk kun havde én Klasse, have i den nyere Tid ved Indførelsen af de Pullman'ske Sove- og Salonvogne gjort det muligt for de Rige at undgaa at komme til at sidde ved Siden af dem, der leve af legemligt Arbejde. Der findes allerede stolte Gader — Fifth Avenue i New-York —, hvor det ene prægtige Palads slutter sig til det andet. Der gives Badesteder — New Port! — hvor det vrimler med Livrétjenere. Der gives Samfundskredse, som i Exklusivitet ikke staa tilbage for europæiske Cirkler. — — I Ny-Englands Stater er et demokratisk Forhold mellem Arbejdere og Arbejdsherrer neppe mere at spore. Ganske vist ligger Aarsagen hertil for en Del i de fra Moderlandet overleverede aristokratiske Traditioner; men for en stor Del ligger den ogsaa i Udviklingen af Fabrikindustrien, der ikke tillader Fabrikherren at staa paa lige Fod med Arbejderne. Kapitalens Forøgelse og Fabrikindustriens Udvikling ere uheldige Varsler for Landets demokratiske Sæder».

Vi pegede paa Forholdet mellem Kapital og Arbejde, og dettes Udvikling i de senere Tider. Men det Faktum, at Arbejderbevægelserne, specielt de socialdemokratiske, efterhaanden have faat en ikke ringe Betydning i Amerika — Frihedens Land, den jomfruelige Jordbunds Land, de Undertryktes og Forfulgtes Tilflugtssted —, har man tillige søgt at forklare ved en særlig Henvisning til Borgerkrigen og dens sociale Følger. Borgerkrigen bragte

Uorden ind i hele den sociale Bygning; den skilte Befolkningen ad i Kaster; den forvandlede Republiken til et Plutokrati; den forstyrrede det hele økonomiske System, affødte Beskyttelsesuvæsenet, Spekulationsraseriet, allehaande sociale og moralske Extravagancer, gjorde nogle Faa uhyre rige og styrtede Mange i Elendighed. Saaledes fik man Socialismen! Den har i de seneste Tider gjort rivende Fremskridt, — navnlig, paastaas der, ledet og inspireret af tyske Demagoger.*)

Amerika træder i Europas Spor: en Kapitalistklasse, der vel vil suge den størst mulige Fordel af Arbejderverdenen men som forøvrigt ikke vil vide noget af den at sige, udsondrer sig; — og ligeoverfor den staar en Arbejderklasse, der forlanger Andel i Kulturens Goder, bedre Kaar, Magt og Indflydelse, og som, i det Øjemed at give sine Fordringer mere Eftertryk, beflitter sig paa en stedse stærkere Organisation.

Først i den nyere Tid er Arbejdernes Organisation i Nordamerika begyndt at blive noget mere fuldkommen, og dette er vel ogsaa en Grund til, at man først i den nyere Tid har villet anerkjende en nordamerikansk Arbejderbevægelse. At den almindelige Organisation, det almindelige Samarbejde har ladet meget og fremdeles lader adskilligt tilbage at ønske, er maaske paafaldende, da Organisationens højeste Form, Samarbejdets højeste Grad — Kommunismen — i Amerika er bleven praktisk gennemført efter en større Maalestok end andetsteds. Over de nordamerikanske Stater findes der spredt allehaande større eller mindre kommunistiske

*) German Socialism in America. North-American Review. April, 1879.

Samfund. Nogle af dem skrive sig fra forrige Aarhundrede (Shakerne), andre fra dette Aarhundredes Begyndelse og Midte, og atter andre fra den allernyeste Tid. Nogle af dem (Ikarerne) ere af fransk Oprindelse, endel (Shakerne og Oneida-Perfektionisterne) af amerikansk, og ikke faa (Eben-Ezerne, Bethel-Kommunisterne, Aurora-Kommunisterne m. fl.) af tysk Oprindelse. De fleste af dem leve overvejende af Agerbrug, enkelte (Oneida-Perfektionisterne) fortrinsvis af Fabrikvirksomhed. Enkelte (Ikarerne) ere næsten ganske religionsløse; men i de fleste spiller Religionen en Hovedrolle, omend under de mest forskellige Former, snart meget strenge, snart mere elastiske. I nogle af Samfundene (Shakernes og Harmonisternes) er Cølibat paabudt, i et enkelt (Ikarernes) er det forbudt, hos Separatisterne i Zoar og Inspirationisterne i Amana betragtes det som mere anbefalelsesværdigt end Ægteskab, hos Bethel- og Aurora-Kommunisterne tillades det almindelige monogamiske Ægteskab, og hos Oneida-Perfektionisterne hersker Pantagami eller Kompleksgiftermaal. Nogle leve et fuldstændigt kommunistisk Liv, bo, arbejde, spise osv. i Fællesskab, medens andre kun have et mindre udviklet Ejendomsfællesskab. Nogle have i deres økonomiske Trosbekjendelse sluttet sig til Robert Owen, andre til Fourier, atter andre have udarbejdet økonomiske Systemer paa egen Haand. De kommunistiske Samfund ligne altsaa ikke hverandre; de fremvise tværtimod store Forskjelligheder i alle Retninger; — men alle ere de Exempler paa en potenseret Organisation. En Mængde Arbejdere — thi de omtalte Samfund søge for den alt-overvejende Del deres Medlemmer i Arbejderklassen — en Mængde Arbejdere have i Amerika søgt at realisere deres økonomiske, politiske og sociale Ønsker ved Hjælp

af Organisationsformer, der ere i den højeste Grad udprægede. Og derfor er det saa meget mere paa-faldende, at Samarbejdets lavere Former — i alt Fald tildels — ere mindre udviklede i Amerika end i Evropa.*)

I Evropa har man søgt at organisere Arbejderbevægelsen dels ved nu og da at sammenkalde Arbejderne til større eller mindre, internationale, nationale eller rent lokale Sammenkomster (Kongresser), hvor der raadslaas om Arbejdernes Anliggender, — dels ved at skabe permanente Organer, hvis Opgave det er i forskjellige Retninger at lede Bevægelsen. Ogsaa Amerika har fulgt disse Veje; men Amerika staar, i alt Fald med Hensyn til et af de vigtigste permanente Organer, Fagforeningerne, betydeligt tilbage for de videst fremskredne europæiske Stater. Hvad Pressen angaar, er dens Forhold til Arbejderbevægelsen i Amerika et andet end i Evropa.

Den egenlige Arbejderpresse er i Amerika ikke meget omfattende: Tallet paa de Aviser, der udelukkende hellige sig Arbejderbevægelsen, er højst varierende, men er gjennemgaaende forholdsvis ikke stort; i flere europæiske Lande (navnlig Tyskland, før Socialistloven!) er det langt betydeligere. Dette kunde maaske forbavse, især naar man véd, at den amerikanske Arbejder netop i ualmindelig Grad ynder Avislæsning. Men Fænomenet forklares derved, at den øvrige Presse er saa overordenlig righoldig, og at denne Presse i et ganske andet Omfang end den europæiske tager sig af Arbejderspørgsmaalene. Den amerikanske Presse er, som f. Ex. Fr. v.

*) Om de kommunistiske Samfund i Amerika se mine to Artikler: «Amerikansk Socialisme», Nationaløkonomisk Tidsskrift III, 397 og «Kommunistiske Samfund i Nordamerikas Forenede Stater», Nationaløk. Tidsskr. V, 318.

Hellwald oplyser, voxet med en rivende Fart, og der findes nu ikke noget Land, hvor der udkommer blot tilnærmelsesvis saa mange Aviser som i de Forenede Stater. I Aaret 1671 skrev Guvernøren for den første engelske Koloni i Amerika Følgende: «Gud være lovet! vi have hos os hverken nogen Friskole eller noget Trykkeri, og jeg haaber, at ingen af Delene vil existere her om hundrede Aar, thi Undervisningen har bragt Kjættereri, Sekter og Ulydighed til Verden, og Bogtrykkerkunsten har forværret alle disse Onder og desuden avlet Angreb paa Regeringen!» Ønsket gik ikke i Opfyldelse; thi allerede i 1704 stiftede John Campbell, Postmester i Boston, Bladet «Boston News-Letter», og d. 21. Decbr. 1719 udkom det første Nummer af «Boston Gazette», og Dagen derefter saa i Filadelfia det første Nummer af «American weekly Mercury» Lyset, medens Benjamin Franklin ti Aar senere skaffede Pennsylvania dets første Blad. I 1740 fandtes der i Amerika 14 Aviser, og i 1775 37. Efter Uafhængighedens Opnaaelse steg Tallet paa Blade stedse hurtigere: i Aaret 1800 taltes 200, 1810 359, 1823 600, 1840 1631, 1850 2800, 1858 3754 og nu over 4000 Blade (hvoraf et halvt tusinde udkommer daglig). De store europæiske Lande have ikke et blot tilnærmelsesvis saa stort Antal Blade, og dog trykkes de amerikanske Blade gjennemgaaende i langt større Oplag end de europæiske.*) — Denne mægtige Presse viser nu de arbejdende Klassers Interesser en ganske anderledes stor Opmærksomhed end den, man finder i den europæiske

*) Hellwalds Indledn. til Beckers anf. Skr. Jfr. sammesteds flere højst karakteristiske Exempler paa de amerikanske Blades vidunderlige Foretagelsesaand.

Presse. Rent eksempelvis nævner Studnitz det i New-York udkommende «Irish World», som hver Uge har en 3—4 Spalter om Arbejdernes Stilling. I de danske Hovedblade finder man en ugenlig «Handelstidende», en «Landbrugstidende», en «Fiskeritidende», en «Søfartstidende» osv., — men en «Arbejdertidende» fattes, og dog kunde en saadan maaske ikke blot være fordelagtig for selve Bladet, men ogsaa gjøre den socialdemokratiske Presse mindre nødvendig. Det have de praktiske Nordamerikanere forstaaet, og derfor kan man i flere af deres Blade, som forøvrigt ikke staa i noget særligt Forhold til Arbejderverdenen, finde jævnlige, periodiske Oversigter over Arbejdsmarkedet, Meddelelser om Lønningsforholdene i de vigtigere Industrigrene i forskjellige Egne af Landet, Korrespondancer fra Landets forskellige industrielle Centre, Artikler om specielle Arbejderspørgsmaal osv. osv. Naar den almindelige Presse stiller sig paa denne Maade ligesoverfor Arbejderinteresserne, blive talrige exclusive Organer for dem vel ikke saa nødvendige. Naturligvis findes der saadanne, omend i et mere beskedent Tal. Af socialistiske Blade anfører Studnitz 4 engelske, 11 tyske og 1 bøhmisk.

Flere af disse Arbejderblade staa i bestemte Partiers, Foreningers, Forbunds etc. Tjeneste. Vi skulle nævne nogle af de vigtigere af de Associationer, der i Nordamerika lede Arbejderbevægelsen.

Et af de første Forlangender, Arbejderne i Amerika opstillede, lød paa: Arbejdstidens Forkortelse. Derfor høre ogsaa Foreningerne til Arbejdstidens Forkortelse, de saakaldte «Eight Hours Leagues» blandt de ældre Foreninger. Hertil sluttede sig en Række andre, saaledes: «New England Labor Reform League», «Society of Equity

and Justice», «Industrial Order of the People», «Massachusetts State Labor Union», «The Amalgamated Ten Hours Association», «The Labor Reform Institute» osv. osv. Dertil kommer alle de Foreninger, der søge at virke for Arbejdernes Interesser i en vis bestemt Industribranche. Endelig maa fremhæves det store amerikanske «Workingmen's Party», der søger at samle alle socialistisk sindede Arbejdere under en fælles Ledelse, omtrent saaledes som det tyske Socialdemokrati. Dette «Arbejderparti» der kun er et Par Aar gammelt, afgiver eller søger at afgive den Ramme, indenfor hvilken de mere specielle (socialistiske) Foreningers Medlemmer ville finde deres Plads. Det er, saa at sige, Organisationens Afslutning, og vil derfor først blive omtalt, efter at vi have betragtet nogle af de mere specielle Associationer.

Blandt disse indtagne Fagforeningerne den mest fremragende Plads. Dette gjælder ogsaa om Amerika, uagtet de amerikanske Fagforeninger baade med Hensyn til Medlemstal, opsamlet Kapital og Organisation staa langt tilbage for flere af deres europæiske Kolleger (navnlig de engelske *trades'unions*). Men omend Fagforeningsvæsenet i Amerika fremdeles maa siges at være i sin Barndom, anslaaes dog Tallet paa de amerikanske Fagforeninger til mindst 1500, og der er vel ikke en eneste nogenlunde vigtig Industriegren, der ikke er repræsenteret af en eller flere Foreninger. Nogle af dem ere blot «nationale» d. v. s. omfatte kun en enkelt Stat; andre ere «internationale» d. v. s. omfatte hele Unionen *plus* Canada. «De ser», skriver W. J. Jessup, en af de første Avtoriteter med Hensyn til det amerikanske Fagforeningsvæsen, til Chefen for Massachusetts' Arbejdsbureau, «De ser, at vore Fagforeninger virke for at annektere Canada, og

dette Lands Annexion er ogsaa kun et Tidsspørgsmaal.» — Exempelvis kan som en af de største og bedst organiserede Fagforeninger nævnes «the Knights of St. Crispin», Skomagernes Fagforening. Foreningen er opkaldt efter Martyrerne St. Crispin og St. Crispinian, der i Midten af det 3dje Aarhundrede nedsatte sig i Soissons, hvor de ved Siden af at virke for Evangeliets Udbredelse, drev Skomagernæring. Et af de ældste Skomagerforbund, om hvilket der findes Efterretninger, stiftedes i 1642 af Michael Buch; allerede dette Forbund førte St. Crispins Navn. Den nævnte amerikanske Fagforening tæller alene i en af de Forenede Stater, Massachusetts (der ganske vist er et Hovedsæde for Skofabrikationen) ikke mindre end 120 Loger. I Spidsen for disse Loger staar «the Grand Lodge»; og over alle Logerne i alle de Forenede Stater staar «the General Grand Lodge». Hvad Foreningen tilstræber, fremgaar af det Forord, hvormed Vedtægterne indledes: «Denne Forenings Formaal bestaar deri, at frelse vor Industri fra den Tilstand, hvori den er sunken ned, og at hæve den til en agtet Stilling i Samfundet. Vi ere berettigede hertil, og vi ville søge at beskytte os mod yderligere Indgreb af Kapitalisterne i vore Rettigheder. Enighed gjør stærk! En national Organisation, der optager enhver Skomager i de Forenede Stater i sig, kan alene give os Haab om, at vi kunne værges os mod Kapitalisterne. Fra Aar til Aar centraliseres Kapitalen stedse mere paa faa Hænder, og i samme Grad voxer Kapitalens Magt og de arbejdende Klassers Forarming. Intet Land paa Jorden egner sig bedre end dette for Arbejdernes Association, men om faa Aar, naar Kapitalisterne her, ligesom i Evropa, skaffe sig Monopoler, vil dette ikke mere være Tilfældet.» Om Foreningens

gode Resultater i flere Retninger foreligger der en Række af Udtalelser. Foreningen har ogsaa en speciel kvindelig Afdeling, kaldet «The National Lodge of the Daughters of St. Crispin». Overhovedet existerer der ikke faa kvindelige Fagforeninger. — Sætterne og Bogtrykkerne skrive i Indledningen til deres Forenings Vedtægter: «At Rigdom betyder Magt, er en Sætning, som Ingen, der maa arbejde for sit daglige Brød, vil betvivle. Ogsaa beviser Erfaringen, at Besidderne af Rigdom have benyttet denne til at undertrykke Arbejderne. Under Samfundets nuværende Organisation ere Arbejderne, naar de staa alene, magtesløse og kunne ustraffet undertrykkes af deres rigere Medmennesker; ere de derimod forbundne, gives der ingen Magt, som de ikke kunde modstaa. Overbeviste om denne Anskuelses Sandhed, have Bogtrykkerne og Sætterne i Filadelfia besluttet at forbinde sig for at skaffe sig en passende Løn for deres Arbejde, — Noget de Enkeltes Bestræbelser hidtil ikke have kunnet opnaa. For at fremme vore Interesser, vor Moral og Dannelse, for at give vore Ønsker Eftertryk, og for at danne en Kjerne, hvorm vi kunne samle os, have vi stiftet denne Forening. Enighed gjør stærk!» — I Indledningen til Smedefagforeningens Statuter hedder det: «. . . paa Grund af Kapitalisternes Uafhængighed og Magt, den Understøttelse Lovgivningen yder dem, og selve Arbejdernes Forsømmelighed tilegne Kapitalisterne sig en større Del af Livets Nydelser end der tilkommer dem, medens Arbejderne i en tilsvarende Grad trykkes ned, uagtet Produktionen byder tilstrækkelige Midler til at forsyne begge Parter rigeligt med Livets Behageligheder. Derfor have Smedene besluttet Dannelsen af «de nordamerikanske Smedes internationale Fagforeninger.» — Ikke blidere

tale Spinderne: »Da en fundamental Forandring af vore nationale og industrielle Forhold aabenbart vil indtræde, og da det paa Konkurrencen grundede Samfund maa forvandles til et Samfund, der hviler paa Principet: en ordenlig Løn for vort Arbejde, — saa maa Arbejderne beskyttes mod den falske Lære, at Lønnedsættelser bringe Liv i Forretningen. Medens de arbejdende Klasser, der producere al Rigdom, ere henviste til en højst kummerlig Tilværelse, opsamle deres Arbejdsgivere daglig uhyre Rigdomme, indtil Kapitalen endelig koncentrerer sig i nogle faa Individuers Hænder, og med frygtelig Magt vil blive benyttet til at gjøre Arbejdernes Stilling endnu slettere. Arbejdet kan ikke indtage den anselige Plads, der tilkommer det, før Forholdet mellem Kapital og Arbejde er blevet et bedre, og før Arbejdsgiveren indrømmer sine Arbejdere en retfærdig Andel af deres Arbejdes Udbytte: Vi ønske derfor: en anstændig Løn, Indførelsen af Arbejdsvoldgiftsretter for at forebygge Arbejdsstandsninger, Tilvejebringelse ved Hjælp af alle hæderlige Midler af et venskabeligt Forhold mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, Indskrænkning af Arbejdstiden, og Stiftelsen af en Forbindelse, der skal have til Formaal at beskytte vore Interesser og hæve vor Klasse.» — En stor Mængde Fagforeninger udtrykke sig i en lignende, halvt eller helt socialdemokratisk Tonart; andre beflitte sig derimod paa en moderat og beskeden Optræden. — Men langt større Opmærksomhed end alle de andre har dog Lokomotivførernes Fagforening tildraget sig. Denne Forening stiftedes i 1863 i Detroit (Michigan), og fik det følgende Aar Navnet »Grand International Division Brotherhood of Locomotive Engineers», medens den nu sædvanlig kaldes »International Union of Locomotive En-

gineers». Foreningens Motto er: «Ædruelighed, Sandhed, Retfærdighed og Sædelighed»; den fører ogsaa Valgsproget: «Hvad I ville, at Folk skulle gjøre imod Eder, det gjøre I imod dem. Dette er Lovens Opfyldelse.» I Januar 1866 begyndte Foreningen Udgivelsen af et Maanedsskrift, der udelukkende helliger sig Lokomotivførernes Interesser og for Tiden trykkes i et Oplag af 13 000 Exemplarer. Med Foreningen er desuden forbunden en Forsikringskasse, der udbetaler de Forsikredes Enker eller Arvinger Summer paa indtil 3000 Doll., og som hidtil har udbetalt c. 1 Million Doll. foruden endel midlertidige Understøttelser. Ifølge Foreningens Vedtægter maa man for at blive Medlem være fyldt 21 Aar, kunne læse og skrive, og have været Lokomotivfører i mindst et Aar. Enhver Indtrædende forpligter sig til en Opførsel, der kan skaffe ham hans Arbejdsherres Tillid og Agtelse. Beskadiger et Medlem med Vilje sin Arbejdsherres Ejendom, gjør han sig skyldig i Bedrageri, sælger han spirituøse Drikke, — bliver han udstødt af Foreningen. «Vi have,» beretter Hr. P. M. Arthur, Foreningens Formand, «vi have bragt de Faldne paa Fode igjen; vi have forbedret Drukkenboltene, og vi have skaffet baade Publikum og Jernbaneselskaberne mere paalidelige og mere duelige Lokomotivførere, end der tidligere havdes.» Forøvrigt er ifølge Statuterne ethvert Medlem forpligtet til at opbyde alle sine Kræfter for selvstændigt at bilægge event. Interessestridigheder med Arbejdsgiveren. Lykkes det ham ikke, skal han henvende sig til Foreningens «Grand Chief», der af al Magt skal stræbe efter at forebygge et Brud mellem de stridende Parter. Er ogsaa denne Mægling resultatløs, overgives Sagen til et Udvalg paa 13 Medlemmer. Udtaler dette sig med en Majoritet

af $\frac{2}{3}$ af alle Stemmer for, at Arbejdsstandsning er berettiget, underrettes Vedkommende derom. Og bliver Striken under disse Omstændigheder til Virkelighed, staar hele Foreningen bag de Strikende, og det almindelige Udvalg bestemmer, hvor stor Understøttelse de Strikende skulle modtage. »Vi nære den Anskuelse, at vor Politik er berettiget og fornuftig; den har i de sidste 3 Aar forebygget Striker paa ikke mindre end 13 Linjer. Havde New Jersey-, Grand Trunk-, Boston- og Maine-, Filadelfia- og Reading-Banernes Embedsmænd anerkjendt vor Forening og vist samme Sindelag mod os som vi mod dem, saa vilde de sidste Striker paa disse Baner aldrig have fundet Sted. . . . Det er taabeligt, om en Jernbaneembedsmand vilde haabe, at han kunde ødelægge vor Organisation. I fjorten Aar have vi modstaaet Jernbaneselskabernes Angreb. Vort Medlemstal tager bestandigt til, saa at vi nu i 192 Filialer have 14 000 Medlemmer. Disse repræsentere $\frac{9}{10}$ af Landets bedste Lokomotivførere. Vore Forsamlinger aabnes med Bøn; paa Alteret ligger den opslagne Bibel, som vi anerkjende som vor Forenings Symbol, og paa hvilken vor Forfatning hviler.»

Se, heraf vil det fremgaa, at omend de fleste af Fagforeningerne ere helt eller halvt socialistiske, saa vilde det dog være en Misforstaaelse at betragte dem som Strikeforeninger. De søge tværtimod at forebygge Strikerne! Men et andet Spørgsmaal er det jo rigtignok, hvorvidt de have haft Held med sig i den Henseende. Det kan nu ikke negtes, at Amerika har været hjemsøgt af et meget betydeligt Antal Arbejdsstandsninger, Striker og Lock-outs, af hvilke flere (saaledes den store Strike i Pennsylvanias Kulegne 1871, og New-Yorker-Striken af 1872, da 90 000 Arbejdere forlangte kortere Arbejdstid)

ikke staa tilbage for de største evropæiske. Alle stilles de dog i Skygge af det store Jernbaneoprør i 1877. Hovedskuepladsen herfor var Baltimore-Ohio-Banen, en af de største Baner i de østlige Stater. Den strækker sig fra Baltimore i Maryland til Wheeling i Vestvirginia og derfra til Pittsburg, den pennsylvaniske Jernindustri Midtpunkt. Linjen forgrener sig ogsaa til Washington, New-York og Chicago. Tallet paa Sidebaner til den er meget stort. Den staar desuden i Forbindelse med Søerne og det hele Kanalsystem. Det er altsaa klart, at en Standsning af Trafiken paa denne Bane maa være særligt farlig for hele Kommunikationsvæsenet i de østlige Stater. Den nærmeste Anledning til Nedlæggelsen af Arbejdet var den af Direktionen for Baltimore-Ohio-Banen under 9. Juli 1877 offentliggjorte Beslutning, at nedsætte al Arbejds løn med 10 pCt. (m. Undt. af Dagløn paa under 1 Dollar). Da Arbejdernes Stilling allerede i Forvejen var kummerlig nok — thi Jernbanernes indbyrdes Konkurrence, Jernbanekrigen, de urimeligt billige Tarifer, og den hele uforsvarlige Administration havde gjort et stærkt Kniberi paa Arbejds løn nødvendig — maatte en saadan Forholdsregel føles som et haardt Slag. Den Resignation, hvormed Arbejderne i det første Øjeblik syntes at ville finde sig heri, var kun aldeles tilsyneladende. Faa Dage efter brød Striken løs. Signalet blev givet af Fyrbøderne i Martinsburg, d. 16. Juli 1877. Martinsburg (Vest-Virginia) er en Endestation, hvor Jernbanefunktionærene vexle og ofte maa overnatte. Derved paaføres der dem Udgifter, der ikke erstattes dem, og dette bidrog end yderligere til at forøge deres Forbitrelse. De Strikende tillod ikke Andre at indtage deres Plads, og de standsede saaledes Godstrafiken, men ogsaa kun den; ved at skaane

Persontrafikken vilde de lægge for Dagen, at det kun var Jernbaneselskabet, ikke Publikum, de vilde bekæmpe, og de bestræbte sig øjensynlig paa at vinde Publikums Sympathi, — en Bestræbelse, der ogsaa tildels lykkedes. Striken antog imidlertid snart en tumultuarisk Karakter, og Jernbaneselskabet anraabte Statsautoriteterne om militær Beskyttelse. Men nu forbandt Pøblen sig med Jernbanearbejderne, og den lille Troppestyrke, Vest-Virginia kunde raade over, blev slaaet tilbage. Snart ankom der imidlertid Forbundstropper, under Kommando af General French, og d. 19. Juli lykkedes det at faa de strikende Arbejdere erstattede af andre, og Trafiken begyndte igjen i Martinsburg. Det Haab, der derved vakte, blev imidlertid allerede den næste Dag gjort til Skamme: Rygtet om Urolighederne i Martinsburg havde hurtigt udbredt sig over hele Unionen og fremkaldte paa flere Steder Efterligninger; navnlig antog Bevægelsen i Baltimore en yderst alvorlig Karakter. Her stod man nemlig d. 20. Juli i Begreb med at afsende to Infanteri-Regimenter til Cumberland Station, hvor de Strikende havde truet med Vold. Disse Tropper sammenkaldtes ved Allarmklokken i Raadhuset; men Klokken bragte ogsaa Pøblen paa Benene. Nogle Banditter fornærmede Tropperne; disse blev forbitrede og gjorde, uden Befaling, Ild paa Pøblen. Flere Personer saaredes og dræbtes. Derved steg Raseriet til sit Højdepunkt: paa Cambden Station i Baltimore tændte Pøblen (ikke de strikende Arbejdere, thi disse trak sig mere og mere tilbage fra den hele Bevægelse) Ild paa Jernbanevognene, rev Skinnerne op, og gjorde allehaande Ødelæggelser, indtil en Politistyrke paa 400 Mand endelig bragte en vis Ro tilveje. Men Revolten i Maryland blev saa meget farligere, fordi Jernbanestriken gjorde 6—8000

Kularbejdere i Omegnen arbejdsløse. Hertil sluttede der sig endel strikende Søfolk. Fra Baltimore udbredte Bevægelsen sig nord-, syd- og vestpaa. En Proklamation fra Præsident Hayes gjorde ikke meget Indtryk; over mange Forbundstropper raadede han ikke i Øjeblikket. Vel lykkedes det paa nogle Steder at gjenoprette Ordenen; men i Pittsburg, — en Industristad paa over 100 000 Indb., der som et Knudepunkt for flere Jernbanelinjer havde en særlig strategisk Betydning — led Tropperne et Nederlag (d. 22. Juli). Oprørerne satte sig i Besiddelse af Staden, plyndrede Vaabenbutiker og andre Butiker, satte 125 Lokomotiver, over 1000 Jernbanevogne og en hel Station i Brand, kastede Brandfakler ind i Korn- og Petroleumsmagasiner, øvede, kort sagt, et sandt Rædselsherredømme. Af lang Varighed blev dette dog ikke: vel havde Tropperne vist sig magtesløse, men paa egen Haand lykkedes det Borgerne at faa Bugt med de sejrs- og brændevinsberuste Oprørere. I Reading kom det endnu d. 23. Juli og i Chicago d. 26. Juli til højst farlige Optrin. Elleve Stater, Vest-Virginia, Maryland, Pennsylvania, New Jersey, New-York, Indiana, Ohio, Illinois, Michigan, Jowa og Missouri hjemsøgte af Oprøret. Ved Udgangen af Juli var Ordenen i det Væsenlige gjenoprettet, men først d. 4. Avgust var Jernbanetrafiken fuldstændigt retableret. At det dog lykkedes forholdsvis hurtigt at gjenoprette Ordenen skyldtes ikke blot Militærets Bestræbelser, men ogsaa og navnlig de Indrømmelser, forskellige Selskaber gjorde deres Arbejdere. Baltimore-Ohio-Banen tilbød atter at give de strikende Arbejdere Beskæftigelse omend til nedsat Løn. Da de Strikende ingen Brug gjorde af dette Forsoningsforslag, antog Selskabet, understøttet af Militæret, andre Arbejdere, hvoraf mange bød sig til, og

Trafiken kom saaledes atter i Gang. Krigen endte saaledes med Arbejdernes Nederlag. Men for Jernbanerne vare Tabene uhyre, — hvor store, lader sig ikke beregne. Ifølge meget ufuldstændige Beretninger bødede omtrent hundrede Mennesker med Livet, medens flere hundrede saaredes; rimeligt er det imidlertid, at Tabet af Menneskeliv var endnu betydeligere. Værditabet angives paa de mest forskjellige Maader; sikkert er det, at de ødelagte Vogne, Maskiner og andet Jernbanemateriel, Bygninger, Varer osv. i Forening med Tab af Arbejdsfortjeneste m. m. repræsenterer et betydeligt Antal Millioner Dollars. Alligevel ere Jernbaneselskaberne ikke saa meget at beklage: de forstode, at lade Kommunerne og Staterne erstatte dem de lidte Tab, i alt Fald tildels. Det blev altsaa til Syvende og sidst Arbejderne og — Skatteyderne, der kom til at betale Historien!

Men den ovenfor omtalte Lokomotivfører-Fagforening — hvad Rolle spillede den ved dette «Jernbaneoprør»? Herom ere Meningerne meget delte. De, der tage Parti for Jernbaneselskaberne, have gjort gjældende, at den nævnte Fagforening, dels ligefrem har understøttet Oprørerne med Penge, dels paa anden Maade, — navnlig derved at dens Medlemmer nægtede at føre noget Lokomotiv, — have bidraget til Oprørets Omsiggriben. Fra den modstaaende Side hævdes det imidlertid, at Lokomotivførerne ikke uden Fare for deres eget Liv kunde føre noget Lokomotiv paa de paagjældende Linjer. Mr. Arthur, Lokomotivførernes Præsident, paastod i Bladene, at omend Lokomotivførerne maatte sympathisere med de Strikende, saa støttede deres Forening dog ikke Striken, ja den fik endog først gennem Bladene Underretning om den. Det fremhæves desuden, at Jernbanefunktionærerne gennem-

gaaende ere for dannede og oplyste, til at de skulde være uvidende om, at saadanne Udskejelser, som dem Talen her er om, kun vilde komme til at gaa ud over dem selv. — Men naar Jernbaneoprøret hverken blev understøttet eller ledet af Fagforeningerne, naar det blev bestemt misbilliget af Arbejdernes egenlige Kjerne, og naar det heller ikke var Frugten af en socialdemokratisk Sammensværgelse, — hvorledes gik det da til, at det kunde antage saa uhyre Dimensioner. Til Forklaring heraf kunne tre Momenter anføres: den amerikanske Pøbels Beskaffenhed, de svage Midler til Ordenens Opretholdelse hvorover det Offenlige raadede, og Publikums Holdning ligeoverfor Bevægelsen.

Jernbaneoprøret var utvivlsomt i sin Oprindelse en Arbejderbevægelse, men i sin videre Udvikling blev det en Pøbelrevolte. Vagabonder, *tramps*, har Amerika vel altid haft mange af; men i de senere Aar ere de, tildels som en Følge af de slette Tider, skudte op som Paddehatte. For dem er en Revolte kun en behagelig Adspredelse, ved hvilken der aldrig kan tabes, men maaske profiteres. Paa det egenlige Vagabondvæsens Udvikling har, som antydet, den slette økonomiske Stilling øvet sin Indflydelse; men de politiske Forhold have virket med til at, man kunde næsten sige, organisere en af visse toneangivende *Rowdies* ledet Pøbel. Navnlig har Baltimore udmærket sig som Amerikas første *mobtown*. Her kæmpede i lange Tider de saakaldte *Knownothings* og Demokrater i blodige Opløb og Pøbelrevolter. I andre Byer spille *the Bowery Boys*, *the Eye Smashers* (Øjenudriverne), *the Dead Robbits* (de sorte Kaniner) og andre Pøbelbander med ligesaa smagfulde Navne en mer eller mindre dominerende Rolle. Disse

Bander ere saa ofte blevne benyttede i agitatoriske Øjemed af de amerikanske Politikere, at de efterhaanden næsten ere blevne en Magt i Staten. — Den Opstand, som den amerikanske Pøbel ved denne Lejlighed satte i Scene, var det saa meget vanskeligere hurtigt at faa undertrykt, fordi det Offenlige kun raadede over faa Midler til Ordenens Opretholdelse. Det egenlige Politi var utilstrækkeligt. Af de regulære Forbundstropper (i det Højeste 20 000 Mand) befandt over 18 000 sig vest for Mississippi; kun over 1000 à 2000 kunde der altsaa raades, og at samle blot nogle hundrede af dem paa ét Sted var ikke nogen let Sag. Imidlertid gjorde de faa Soldater god Tjeneste, «mindre ved deres Tal, end ved den militære Alvor og det moralske Indtryk, de gjorde paa Pøbelen.» Staternes Militstropper skildres derimod som «en fallstaffsk Garde», hvor hver enkelt handlede efter sine personlige Indtryk, og hvor Disciplin og Samvirken var ukjendt. I nogle af de af Jernbaneoprøret hjemsøgte Stater viste Militzen sig slet ikke paa Krigsskuepladsen; i Vestvirginia forbandt den sig endog med Oprørerne. — Endelig er der: den Holdning, som de truede Samfundsklasser indtog ligeoverfor Oprøret. Denne Holdning var, naar bortses fra enkelte Steder, hvor Borgerne optraadte med stor Bestemthed, svag og ynkelig. I Almindelighed forstaa Amerikaneren nok at forsvare sin Ret; i Almindelighed er han modig og resolut, — saa meget besynderligere er den Holdning, han ved denne Lejlighed udviste: det synes, som om han paa flere Steder næsten havde tabt Hovedet. Man kan i Bladene fra den Tid finde mærkelige Vidnesbyrd om Svaghed. Og strax efter Oprørets Undertrykkelse udtalte «New-York Herald» sig paa en Maade, som om det «formelig var stolt af, at Amerika

nu endelig havde været Skuepladsen for den største Strike, — en Strike, til hvilken ikke engang Evropa kunde opvise Magen! Ligegyldighed, Slaphed eller vel snarere Tankeløshed saa man rundt omkring. Man betragtede Oprøret som en forbigaaende Tumult. Kun Enkelte saa med mere Bekymring paa Sagen: Finansminister Sherman foreslog saaledes, at Regeringen i Washington skulde samle flere Tropper for at beskytte Statskassen mod et eventuelt Angreb. «Ministeren havde ganske Ret; thi en resolut Bande paa 10 000 Oprørere kunde, uden at have fundet alvorlig Modstand, have plyndret Statskassen for dens hundrede Millioner Dollars.»*)

Jernbaneoprøret af 1877 giver os da, som sagt, ikke nogen Ret til at angribe Fagforeningerne. Disse gjøre sig vel ofte skyldige i en altfor anmassende Optræden; men de have dog udtrykkeligt brændemærket Oprøret som en utilgivelig Skandale, og Studnitz kan ikke Andet end anerkjende, at Fagforeningerne, som Arbejdsherrerne dog forgæves ville bekæmpe, i det Hele have udøvet en meget forædlende Indflydelse paa Arbejderne.

Men gjælder dette om Fagforeningerne, saa har Amerika desværre andre Arbejderforeninger, som man kun kan nævne med den dybeste Beklagelse. Fremfor alle andre have de saakaldte «Molly Maguiers» spillet den sørgeligste Rolle.

Molly Maguires**) er (eller nu heldigvis: var) en

*) Fr. Kapp: Die jüngste Aufstand der Eisenbahnarbeiter in den Vereinigten Staaten. Preussische Jahrbücher, Bd. 40, S. 398 fg.

**) Dewees-The Molly Maguires, the Origin, Growth and Character of the Organization. Philadelphia, Lippincott & Co. 1877. Denne Bog er Hovedkilden til Studnitz's Fremstilling, hvilken vi i det Hele følge. En mindre Meddelelse herom findes i Nationaløkonom. Tidsskr. IX, 376.

hemmelig Arbejderforbindelse, der ved alle, ogsaa, og maaske navnlig, voldsomme, Midler søgte at fremme sine Medlemmers materielle Interesser i Modsætning til Arbejdsherrernes. Sit Navn havde den optaget efter en Forening, som irske Forpagtere og Fæstere i 1843 havde stiftet i det Øjemed at beskytte deres Rettigheder ligeoverfor Godsejerne. De irske «Molly Maguires» vare af fødte af en i dette Aarhundredes Begyndelse i samme Øjemed stiftet Forening «the Ribbonmen». Medens de irske Foreninger bekæmpede Godsejerne, bekæmpede de amerikanske «Molly Maguires» Kulgrubeejerne: det var i Pennsylvanias store Kulegne, at de huserede. Navnet er besynderligt, og har givet Etymologerne meget at bestille. Mange mene, at den irske Forening oprindeligt havde sine Sammenkomster hos en gammel Kone af Navnet Molly Maguire. Andre mene, at Samfundets Medlemmer kaldtes «Mollies», fordi de udførte deres Misgjerninger forklædte som Kvinder (Molly o: Marie).

Hovedsædet for de amerikanske Mollies var, som bemærket, Pennsylvania. Her i de store Kulegne findes der en Arbejderbefolkning, der for Størstedelen bestaar af Irlændere. De indvandrede Arbejdere kom fra et Land, hvor Kampe mellem Godsejere og Fæstere ikke hørte til Sjeldenhederne; fra Barnsben var de opdragne til at betragte Arbejdsherren som en Tyran, Kapitalen som et Redskab til Arbejdernes Underkuelse; Mistro og Had var de eneste Følelser, de kjendte ligeoverfor deres Foresatte. Naar deres Forlangender om højere Løn blev afviste, var det dem umuligt at tænke sig andre end slette Motiver til Afvisningen. Forlangenderne søgte de da at støtte ved Trusler. Der findes en hel Samling af Truselsbreve, rettede snart til Kulgrubeejere, snart til disses Repræsen-

tanter, Værkførere o. A., snart til Arbejdere, der ikke vilde slutte sig til «the Mollies». Som Underskrift under Brevene findes i Reglen en Dolk, en Revolver, en Ligkiste el. Lign. Og det var ikke tomme Trusler: i mange Tilfælde blev Dolken og Revolveren virkelig brugt og i Ligkisten kom der en eller anden ilde lidt Værkfører. Men Morderne undslap. Havde man faaet Mistanke mod en eller anden Molly, manglede Beviserne i Almindelighed, da Ingen vovede at vidne imod dem. Det var derhos et Princip, at man til Udførelsen af Forbrydelser altid brugte Mollies, der hørte hjemme i andre Egne end den, hvor Forbrydelsen skulde begaas. Forbrydelsens Redskab blev bestemt enten ved Lodtrækning eller af Foreningens Chef, «the Body-Master». Det vides ikke, at nogen Molly nogensinde har vægret sig ved at udøve nogen Forbrydelse, hvis Udførelse var bleven ham overdragen. Alt tyder, som man ser, paa en usædvanlig stærk Parti-Organisation og Disciplin. Højtidelig Edsafleggelse, hemmelige Tegn m. m. spillede her en stor Rolle. Hvad der navnlig bidrog til at styrke Molly-Samfundet, var den Indflydelse, det efterhaanden vidste at skaffe sig dels over Kulgrubearbejdernes Fagforening, dels over den baade i Amerika og Storbritannien udbredte Forening «Ancient Order of Hibernians». Denne mægtige hemmelige Korporation, der i de Forenede Stater tæller 6000 Afdelinger eller Loger, er vel (ligesom Kulgrubearbejdernes Fagforening) i og for sig en meget hæderlig Forening, der forfølger meget priselige Formaal, navnlig det at understøtte Medlemmer i Sygdomstilfælde; men i Pennsylvanias Kulegne var «Hibernierne» komne under Indflydelse af «the Mollies», og dette gav disse sidste en saa stor Styrke, at de endog begyndte at tænke paa, om

de ikke kunde sætte sig i Besiddelse af Regeringen. Og det lykkedes dem i Virkeligheden i flere Byer at besætte kommunale Embeder med deres Kreaturer. Derved fik de fat paa de opkrævede Skatter; og saaledes fik de, hvad de tidligere tildels havde manglet: Kapital! Endog i Grevskaberne lykkedes det dem at besætte nogle Embeder. Ja, det var ligeved, at en «Molly», der senere blev dømt for de skjændigste Forbrydelser, var bleven valgt til Dommer! De udøvede et sandt Rædselsherredømme; den hemmelighedsfulde Forbindelse, der ikke veg tilbage for Mord og Brand, nævnedes kun med Skræk.

I lang Tid havde de offentlige Myndigheder enten ikke turdet eller ikke kunnet udrette Noget mod det forfærdelige hemmelige Forbund. Heller ikke de Private havde vovet at gjøre Noget. Hver Betalingsdag saa Kulselskabernes Forretningsførere af Lønningslisterne, at Værkførerne for deres personlige Sikkerheds Skyld indrømmede visse Arbejdere — Medlemmer af det hemmelige Samfund — allehaande Fordele; — de trak paa Skuldrene, og tav. Alligevel skulde Initiativet til Forbundets Udryddelse blive taget af Private. I Aaret 1873 fandt Franklin B. Gowen, Formand i Bestyrelsen for «the Philadelphia and Reading Coal and Iron Company», at der nu maatte gjøres en Ende paa Skandalen. Da det offentlige Politi Intet havde udrettet, henvendte han sig til et af de private Opdagelsespoliti-Bureauer. Som Repræsentant for et Selskab, der havde store Interesser i Pennsylvanias Kulegne, overdrog Mr. Gowen det for sin Dygtighed meget ansete private Spion-Bureau «Pinkerton's National Detective Agency» det Hverv at skaffe alle saadanne Oplysninger om Forbryderbanden i Pennsylvania, navnlig i Grevskabet Schuylkill, at det blev muligt at

skride ind imod den med Eftertryk. Pinkerton's Bureau udsendte en af sine dygtigste Spioner, James Mc. Parlan. Denne dengang kun 29 Aar gamle irske Opdagelsesbetjent saa snart, at det ikke vilde være noget nemt og hurtigt Arbejde at trænge til Bunds i Sammensværgelsens Organisation og Væsen. Kun ved tilsyneladende at slutte sig til den vilde det kunne lykkes ham at skaffe sig paa-lidelige Oplysninger om den. Under Navnet Mac Kenna søgte han da at komme i Forbindelse med nogle af Lederne. Dette lykkedes ham ogsaa; han udgav sig for at være en farlig Forbryder og Flygtning, opdagede tilfældigvis nogle af «the Mollies» hemmelige Tegn, og vidste efterhaanden at vinde deres fulde Tillid. Hans literære Dannelse og tilsyneladende Iver for at staa Samfundet bi ved Udførelsen af alle Misgjerninger, gjorde det muligt for ham i 1874 at opnaa en Plads som Sekretær ved Afdelingen i Shenandoah. I denne Egenskab udmærkede han sig i den Grad ved sine pralende Taler, at han opnaede at blive Afdelingens Fører. Snart fik han nu ogsaa en Plads i «the Mollies'» Grevskabsforsamlinger. Nu maatte hele Forbindelsens Væsen ligge klart for ham; — alligevel mente han, af den ene eller anden Grund, endnu i lang Tid at maatte fortsætte sine lagttagelser.

Saa udbrød i December 1874 den store Kularbejder-strike, efter hvad man siger imod Kularbejder-Fagforeningens Raad. Vist er det, at Tidspunktet for Striken var valgt med liden Omtanke. Efter flere Maaneders Kamp maatte Arbejderne give efter og optage Arbejdet endog med en lavere Løn end tidligere. Dette Nederlag brød fuldstændigt Fagforeningernes Magt; men «the Mollies», der bestandigt havde pustet til Ilden, syntes kun at blive saa meget frækkere. Paa en Høj i Nærheden af

Shenandoah rottede de sig sammen og holdt ophidsende Taler; «Mac Kenna» var her tilsyneladende en af de Vildeste. Paa deres stedse stigende Frækhed gav de det ene Exempel efter det andet. En Molly, Thomas Hurley, skød i Shenandoah en ilde lidt Arbejder, Gomer James, i et Selskab paa 200 Personer, der langt fra alle vare Medlemmer af det hemmelige Forbund. Ingen vovede at lægge Haand paa Morderen. En Værkfører, Thomas Sauger, og en anden tilsynsførende Arbejder, Uren, blev omtrent samtidigt skudt af fem Mollies i flere hundrede Arbejders Paasyn. Ingen vovede at krumme et Haar paa Forbrydernes Hoved. Faa Dage efter besluttede en Molly-Forsamling en Politiembedsmand John P. Jones's Død. John P. Jones befandt sig paa Jernbanestationen omgivet af flere hundrede Mennesker. To besynderligt udseende Personer dukkede pludseligt op af Mængden, skød Jones, og forsvandt i samme Nu. Før de Tilstedeværende var komne sig af Skrækken, var Morderne borte; men Liget laa for deres Fødder. Tilsidst samlede man sig dog sammen, og besluttede Hævn; et Par Mollies blev skudt, flere saarede. Folk tog sig selv til Rette; det offentlige Politi udrettede jo Intet. Blev en Molly anklaget, opstod der strax en Mængde Vidner, der svor paa hans Uskyldighed, — og Resultatet blev, at «the Mollies» hidtil altid var gaaet fri for Straf. Nu maatte der dog endelig føres et afgjørende Slag imod dem: Paa den ene Side besluttede «the Mollies» en almindelig Opstand, — paa den anden Side søgte baade de Private og de offentlige Myndigheder at komme dem i Forkjøbet. En stor Mængde Mollies blev grebne, og et helt Forfølgelsessystem blev sat i Gang. Af dette Systems Natur saa de Sammen-svorne snart, at de maatte have en Fjende i deres egen

Lejr; deres Hemmeligheder kunde ikke saaledes komme for Dagen uden en Forræders Medvirken. Mistanken maatte rette sig mod «Mac Kenna», der nu i omtrent to Aar havde levet med dem, i den Tid vidst at vinde deres fulde Fortrolighed, tilsyneladende hjulpet med ved flere Forbrydelser, — men samtidigt dog oftere givet Anledning til stærk Mistanke. Forræderen maatte være «Mac Kenna», og hans Død blev besluttet. Men inden Beslutningen herom blev udført, fandt Spionen det raadeligst at bringe sin Person i Sikkerhed; han undveg til den anden Lejr. Her blev han modtaget med aabne Arme: han bragte de fuldstændigste Oplysninger om hele Sammensværgelsens Beskaffenhed. Nu havde man alle Traadene i sine Hænder, og nu kunde Processen mod «the Mollies» begynde for Alvor. En Mængde Personer blev dømt til mangeaarig Tugthusstraf eller til Livsstraf, og endnu i Løbet af 1878 blev flere Mollies henrettede. Sammensværgelsen var sprængt! Mac Perlan blev en berømt Mand og erhvervede sig alle hæderlige Folks Tak. Men af Kularbejderne i Pennsylvania blev han betragtet som en modbydelig Forræder, som en Mand der tidligere ikke blot tilsyneladende men med Liv og Sjæl havde været en Molly, og som nu paa den skjændigste Maade havde forraadt sine tidligere Venner. Og det lader sig heller ikke benegte, at det Redskab, hvoraf Pinkertons Bureau ved denne Lejlighed betjente sig, i flere Retninger spillede en yderst tvivlsom Rolle. Den hele Historie er mørk og er rig paa uopklarede Punkter; — kun saameget er sikkert, at «the Molly Maguires» i alt Fald foreløbig blev sprængt fra hverandre. —

Endnu inden Processen mod «the Mollies» var afsluttet, fik Offenligheden at høre om en anden hemmelig

Arbejderforbindelse, der ligeledes havde sit Hovedsæde i de pennsylvanske Egne. Lidt nøjere Besked herom fik man først i Begyndelsen af forrige Aar. Man erfor, at Foreningen, hvis Medlemmer kaldte sig «Arbejdets Riddere», «the Knights of Labor», havde til Hensigt at samle hele Unionens Arbejdere og at tilvejebringe en Forbindelse, der foreløbigt blot skulde virke gennem Striker og politisk Agitation, men som senere ved passende Lejlighed rent ud skulde erklære Kapitalen Krig og se at organisere en ligefrem Klassekamp. Foreløbig søger Foreningen imidlertid, som sagt, at give sig et moderat Anstrøg: den vil blot «beskytte Arbejdet mod Kapitalens Angreb»; den vil altsaa være blot defensiv, ikke aggressiv. Men naar den ikke havde videregaaende Formaal, havde den jo ingen større Hemmeligheder at skjule. Det forbydes imidlertid strengt ethvert Medlem at tale om Foreningens Anliggender udenfor Foreningslokalet. Af Præsidiets udnævnes der «secret detectives», hemmelige Opdagelsesbetjente, der skulle kontrollere, at Medlemmerne holde deres Løfte om Tavshed. Om Foreningens Foretagender kunne Medlemmerne, da der som sagt ikke maa tales om dem udenfor Lokalet, kun faa Oplysning ved at give Møde i Forsamlingerne. Der føres nøjagtig Bog over hvem der møder her. Jo flittigere et Medlem besøger Forsamlingerne, desto villigere er Foreningen til at tage sig af ham i Tilfælde af Arbejdsløshed. Indbydelserne til Møderne og andre Tilkjendegivelser fra Forstandere sker ved Hjælp af hemmelige Tegn. Ordenens Segl er en Kreds, hvori findes en Trekant og Bogstaverne S. O. M. A. 3: Secrecy (Tavshed), Obedience (Lydighed), Mutual Assistance (gjensidig Understøttelse). Ubetinget Lydighed hævdes med stor Strenghed: Paa Ordenens eller

de Foresattes Befaling er en «Arbejdets Ridder» forpligtet til at betale visse Medlemsbidrag, at forlange højere Løn af sin Arbejdsherre, at nedlægge Arbejdet, at flytte fra en By til en anden, at stemme ved politiske Valg paa den eller den Kandidat osv. Trods saadanne Forskrifter, der skulde synes at gjøre Tilværelsen mindre lystelig for en «Arbejdets Ridder», skal Foreningen dog trives godt. Den dannedes oprindeligt for nogle Aar siden af filadelfiske Vævere, men har senere udvidet sig til at omfatte ogsaa andre Haandværk, og har udbredt sig over flere af de Forenede Stater. Ifjor anslog Bladet «New-York Tribune» dens Medlemstal til 800 000, hvoraf over 90 000 falde paa Pennsylvania og henved 50 000 paa New-York. Ved flere kommunale Valg i Pennsylvania, New-York, Ohio og andre Stater have «Arbejdets Riddere» allerede været i Flertal. Flere Blade, navnlig «the National Labor Tribune» i Pittsburg, staa i deres Tjeneste. De tælle en stor Mængde Katholiker imellem sig. De mere Iltre blandt «Ridderne» føre Valgsproget: «grasp capital by the throat!» *)

Foruden de i det Foregaaende nævnte findes der et meget betydeligt Antal andre hemmelige Arbejderforeninger i Amerika. De hemmelige Forbund, der (som Molly-Forbundet og «Arbejdets Riddere») forfølge forkastelige eller endog forbryderske Formaal, søge selvfølgelig af yderste Evne at holde sig skjulte; og af dem kan der godt existere et større Antal, uden at Offenheden véd Noget derom. Men der findes ogsaa Foreninger, der forfølge særdeles priselige Formaal, og som for saa vidt ikke ere

*) Social-Correspondenz, Organ des Centralvereins für das Wohl der arbeitenden Klassen. Allgem. Ausg. 1878, Nr. 44.

saa interesserede i at dølge deres Existens. Disse hæderlige hemmelige Forbund virke navnlig som Understøttelsesforeninger. Af Arbejderforeninger, der enten udelukkende eller for en Del gjøre sig det til Opgave at understøtte Medlemmerne i Tilfælde af Sygdom og Alderdom, findes der mange i Amerika. Endvidere ere de saakaldte Loger særdeles udbredte i Amerika; men nogen fuldstændig Statistik over dem haves ikke. Det vides dog, at Arbejderbefolkningen leverer de største Kontingenter til dem. Formaalene ere meget forskelligartede: moralske, sociale, økonomiske osv. Et Hovedformaal for de fleste af dem er: Understøttelse i Tilfælde af Sygdom og Alderdom. En fremragende, maaske den mest fremragende Plads med Hensyn til Alder og Rigdom indtage de saakaldte «Odd Fellows». Foreningen, der stiftedes 1819, fordrer af sine Medlemmer, at de skulle tro paa en Gud og paa Menneskenes almindelige Broderskab. Dens Motto er: «Venskab, Kjærlighed og Sandhed». Den har Afdelinger over hele Unionen, men optager kun Hvide som Medlemmer (Negrene have for sig stiftet: «Coloured Odd Fellows»). Den raader over betydelige Midler, og har øvet en ikke ringe politisk Indflydelse. En meget betydelig Mængde andre hemmelige Selskaber findes i de Forenede Stater. Vi anføre her blot nogle Navne, for at Læserne kunne danne sig en Forestilling om de ret pudsige Betegnelser, de sædvanlig ynde at give sig: Knights of Friendship (Venskabsridderne), Beneficial Knights (Velgjørenhedsriddere), Knights of Honor (Æresriddere), Knights Templar (Tempelriddere), Knights of Pythias, Improved Order of Free Sons of Israel (Israels fri Sønners forbedrede Orden), Sons and Daughters of America (Amerikas Sønner og Døtre), Sons and Daughters

of Arcanum Arc, Sons and Daughters of Temperance (Maadeholdenhed), Daughters of Samaria, Order of Female Druids (de kvindelige Druiders Orden), Order of Heptasophs or Seven Wise Men (de syv Visers Forening), Independent Order of Good Samaritans of both sexes and colors (de gode Samaritaneres uafhængige Forening for begge Kjøen og Farver), United Order of American Mechanics (de amerikanske Haandværkeres forenede Orden), Ancient Order of Good Fellows (de gode Kammeraters gamle Orden), The Mystic Band of Brothers (det hemmelighedsfulde Broderforbund), Improved Order of Red Men (Rødhudernes forbedrede Forening), Temple of Honor and Temperance, (Ærens og Maadeholdets Tempel), Independent Order of Sacred Temple of Liberty, both sexes (det hellige Tempels uafhængige Orden for begge Kjøen), Patriotic Order of Liberty (Frihedens patriotiske Orden), Association of Independent Order of P-female, o. m. fl. — Mange af disse hemmelige Selskaber staa i venskabelig Forbindelse med hverandre, og flere af dem have endel Medlemmer fælles. Der nævnes eksempelvis en Mand, som var Medlem af 23 hemmelige Selskaber.

Af de i Evropa saa godt kjendte Arbejderforeninger, saasom Forbrugsforeninger, Produktionsforeninger, Byggeforeninger, Laaneforeninger osv., har Amerika ogsaa en hel Del — dog ikke nær saa mange som Evropa —, af hvilke flere frembyde adskilligt Interessant. Paa en Omtale af dem skulle vi dog ikke her indlade os. Derimod maa vi nævne det store socialistiske Arbejderparti, der gjerne vilde samle alle de andre Arbejderforeningers socialistiske Medlemmer under sine Vinger. Indtil 1876 var dette Parti bekjendt under Navnet «Social Democracy»; men paa den samtidigt med Verdensudstil-

lingen afholdte Kongres i Filadelfia forandredes Navnet til «The Workingmen's Party of the United States» (de Forenede Staters Arbejderparti); endelig antoges paa Kongressen i Newark, December 1877, Navnet «Socialistic Labor Party» (det socialistiske Arbejderparti). Paa denne Kongres vedtoges følgende Program:

«1. Da Arbejdet er Kilden til al Rigdom og Civilisation, og da nyttebringende Arbejde kun er muligt i og ved Samfundet, bør det ubeskaarne Arbejdsudbytte rettelig tilhøre Samfundet. — 2. Det System, under hvilket det menneskelige Samfund for Tiden lever, er falsk, fordi det gjør det muligt for et lille Mindretal at ophobe Rigdomme, hvorved Folkets store Mængde overlades til Nød og Elendighed. Og da de bestaaende politiske Partier stedse kun have handlet i de faa Besiddendes Interesse, for at bevare deres økonomiske Privilegier og som en Følge deraf de uretfærdige Tilstande, saa er det Arbejderklassens Pligt at organisere sig som et stort Arbejderparti, i det Øjemed at tilkæmpe sig politisk Magt i Staten og at opnaa økonomisk Uafhængighed, da Arbejderklassens Befrielse kun kan ske ved Arbejderklassen selv. Arbejderklassens økonomiske Befrielse er saaledes det store Maal, hvilket enhver politisk Bevægelse bør være underordnet. — 3. De arbejdende Klassers materielle Kaar ere i alle civiliserede Lande ens og have samme Aarsager. Kampen for Arbejdernes Frigjørelse maa være international, og Solidariteten maa overalt føles. Fag- og Arbejderforeningernes Organisation paa socialistisk Basis er nødvendig. — 4. Staaende paa dette Grundlag have vi stiftet det socialistiske Arbejdsparti. — 5. Det socialistiske Arbejdsparti fordrer, at alle Arbejdsmidler (Jord, Maskiner, Jernbaner, Telegrafer, Kanaler osv.) saa hurtigt som muligt bliver det hele Folks Almeneje, i det Øjemed at afskaffe Lønssystemet og i dets Sted sætte det kollektivistiske Arbejdersystem, saaledes at der sørges for en retfærdig Fordeling af Arbejdsudbyttet. Partiet, der ønsker at forbedre Arbejdernes Kaar under det nuværende System, og som sluttelig helt vil afskaffe dette, fordrer i dette Øjemed følgende Forholdsregler gennemførte: *a.* Indførelsen af en ved Løven bestemt Arbejdsdag paa foreløbig 8 Timer. *b.* Sundhedstilsyn med alle Arbejdsforhold, Boliger og Levnetsmidler. *c.* Oprettelsen af statistiske Arbejds-

bureauer (ved Regeringen) i alle Stater. Disses Embedsmænd skulle vælges af Folket. *d.* Forbud mod at Fængselsarbejdet exploiteres af og for Privatpersoner. *e.* Forbud mod Anvendelsen af Børn under 14 Aar til industrielt Arbejde. *f.* Skoletvang indtil det 14. Aar. I de offentlige Skoler skal Staten gratis levere Undervisningsmateriale. *g.* Strenge Love, der paalægge Arbejdsgiverne Ansvar for Arbejdernes Ulykkestilfælde. *h.* Lov om at Lønnen skal udredes til Arbejderne i lovlige Betalingsmidler. *i.* Fri Retspleje. *k.* Afskaffelse af de Koalitionslove, der ere rettede mod Strikeretten og Retten til at foranledige Andre til at nedlægge Arbejdet. *l.* Afskaffelse af alle indirekte Skatter og Indførelse af en direkte Indkomstskat. *m.* Statens Overtagelse af alle Finansinstituter og Forsikringsanstalter. *n.* Tilbagekaldelse af alle Love, der indskrænke Valgretten. *o.* Direkte Lovgivning ved Folket, saaledes at Folket efter Behag kan foreslaa eller forkaste enhver Lov, samt Anerkjendelse af Mindretals-Repræsentation. *p.* Forbud mod Anvendelsen af Kvinder til Arbejde, der er skadeligt for Sundheden og Sædeligheden. *q.* Samme Løn for Kvinder og Mænd, der udføre det samme Arbejde.»

Man vil bemærke, hvor paafaldende nøje dette Program, om det end paa enkelte Punkter er lempet efter de særligt amerikanske Forhold, stemmer med de tyske Socialdemokraters Gotha-Program. Men det er da ogsaa for den allerstørste Del tyske Arbejdere, der have sluttet sig til Partiet; Arbejderne af andre Nationer have hidtil holdt sig mere tilbage. Ogsaa Partiets Organisation, der ligeledes fastsattes paa Kongressen i Newark, minder om det tyske Socialdemokratis. Endnu er Partiet saa ungt, at det ikkē har kunnet udrette noget Videre. Det har — foruden at virke for Indførelsen af «statistiske Arbejdsbureauer» — taget nogen Del i de politiske Bevægelser, udstedt Manifeste, Proklamationer m. m., som paafaldende minde om, hvad vi kjende fra os selv. Men man begynder i Amerika at frygte for, at Partiet snart vil kunne blive ligesaa farligt eller endnu farligere end

det europæiske Socialdemokrati. Navnlig er man bange for, at en større Del af de 6 Millioner Tyskere, der leve i Amerika, vil slutte sig til det.*) Et kalifornisk Blad, «The Argonaut», erklærer endog (i sit Nr. af 26. Apr. d. A.), at bliver Fyrst Bismarck ved med at sende tyske Socialdemokrater over til Amerika, saa vil Amerikanerne heri se, en *casus belli* af den værste Art! «Thi tyske socialdemokratiske Forbrydere høre ikke til de paa Grund af deres Frihedskjærlighed landsforviste politiske Martyrer, som man altid i Betragtning af deres Dyder byder velkomne; de ville være en fri Republik langt farligere end en Militærmagt som det tyske Rige.»**)

I den allernyeste Tid er der i Kalifornien forefaldet Begivenheder, der ikke bør lades uomtalte. Her har Demagogen Dennis Kearney siden 1878 virket for Dannelsen af et stort «tredje Parti», der skulde forene Arbejderne med Tilhængerne af den ubegrænsede Papircirkulation; alle «Kapitalens nedtraadte Ofre», «the down trodden victims of capital», skulde dette «National Party» tage under sine beskyttende Vinger, og som Partiets Fører havde man tænkt sig General Butler. «Sæt Magt mod Magt!» udbrod Kearney i en Tale. «Sæt imod den tyranniske Regerings Magt det forbitrede Folks Magt! Appeller fra Stemmeurnen til Revolveren!» Den i denne Tonart ledede Agitation har nu allerede begyndt at bære Frugter: i Kalifornien er en ny Forfatning nylig bleven vedtaget, der, hedder det, vil «gjøre Arbejderne til den

*) German Socialism in America. N.-A. Rev. April 1879. — Artiklen i dette Tidsskrift gjengiver det ovenfor meddelte Program en lille Smule anderledes end Studnitz. Ham har disse Linjers Forfatter fulgt.

**) Allgemeine Zeitung. 4. Juni 1879.

herskende Klasse i Staten». Dette sker bl. A. ved en Valgret, der er saa «almindelig», at den ikke blot indrømmes alle Fattiglemmer, men ogsaa alle Straffefanger, alene med Undtagelse af dem, der er dømt for Højforræderi og enkelte andre af de største Forbrydelser. Den ny Forfatning vil, siges der, fritage Arbejderne for al Skat og vælte hele Skattebyrden over paa Kapitalisterne; den fastsætter en normal Arbejdsdag for alle offentlige Arbejder paa 8 Timer; den indrømmer Arbejderne Panteret i de Gjenstande, de have udført; den forbyder, at Nogen besidder Landejendomme paa mere end 330 Acres; den overlader den lovgivende Magt at fastsætte Taxter for Telegraferne, for Pakhusleje osv.; den giver Staten en despotisk Myndighed over Jernbanerne; den sætter Embedsmændene paa fast Gage og foreskriver haarde Straffe for Misbrug af offentlige Midler etc. etc. Et Blad i New-York karakteriserer den ny Forfatning saaledes: «Dette nyeste Produkt af den folkelige Lovgivning er et saadant Prøvekort af Fornuft og Ufornuft, af Ret og Uret, af Statsklogskab og demagogisk Vanvid, en saadan Forrykkelse af Grænserne for en Grundlov og Miskjendelse af dens Hensigt, en saadan Tilsidesættelse af den amerikanske Unionsforfatning, som fordrer den enkelte Stats Underordnelse under Landets højeste Lov, at der næppe nogensinde er forekommet noget Lignende.» Men hvad der giver hele denne Sag en særlig Karakter er dens Forhold til Kineserspørgsmaalet. Den omtalte kaliforniske socialistiske Forfatning er nemlig særligt rettet mod Kineserne. Vel har Præsident Hayes erklæret, at det strider mod de med Kina afsluttede Traktater at forbyde Indvandringen til Amerika af Kinesere, — Traktater, som de enkelte Staters lovgivende Forsamlinger ikke kunne

omstøde. Men i Kalifornien lader man sig ikke genere heraf: den ny Forfatning indrømmer den lovgivende Forsamling Ret til at forbyde den kinesiske Indvandring, og stiller de Kinesere, der allerede ere indvandrede, udenfor den almindelige Rét. De maa ikke erhverve Grundejendom; de maa ikke benyttes til offentlige Arbejder; de udelukkes fra Valgretten og alle andre Borgerrettigheder; de maa ikke bo udenfor visse Kvarterer i Byen; de ere jo ligefrem statsfarlige etc. etc. *) Saaledes har da denne kaliforniske Forfatning ført os lige ind i det store Kineserspørgsmaal.

Kinesernes Udvandring til Nordamerika, til Avstralien og i den nyeste Tid ogsaa til Sydamerika er maaske den blandt Nutidens Folkevandringer, der i kulturhistorisk Henseende fortjener den største Opmærksomhed.**) Det var Guldopdagelserne i Kalifornien, der først gav Stødet til den kinesiske Udvandring til Nordamerika. Allerede i 1850, altsaa kun to Aar efter Guldminernes Opdagelse, var der kommet en saadan Bevægelse i de ellers for ubevægelige ansete Kinesere, at en fremmed Iagttager kunde udbryde: «San Francisco vil engang blive en halvt kinesisk By!» Denne Spaadom er vel endnu ikke gaaet i Opfyldelse; men det synes, som om Amerikanerne frygte, at den snart vil gaa i Opfyldelse, medmindre der gribes til kraftige Forholdsregler. Paa visse Steder i Amerika, navnlig i Kalifornien, er der begyndt en Kamp for Tilværelsen, der i Hædefuldhed overgaar det Meste eller Meget af hvad man hidtil har set i den Retning. «Disse

*) Se forskellige Meddelelser i Dagspressen fra Sommeren 1879. Saaledes «en socialistisk Stat i Kalifornien» i «Berl. Tid.» 29. Maj 1879, «Dagbladet» osv.

***) «Social-Correspondenz» Allgem. Ausg. 1878, Nr. 3.

mandeløjede Tatarer» modtages af de Hvide i Amerika med alt Andet end Gjæstfrihed. «Hvad skal vi med disse bestialske Hedninger!» udbryder Bladet «San Francisco Chronicle». «Vi have atter og atter ført Bevis for, at det amerikanske Arbejde ikke kan bestaa ved Siden at det kinesiske, fordi Kineseren er villig til at leve som et Svin, medens Amerikaneren vil leve som et menneskeligt Væsen!» Den hvide Pøbels Forbitrelse mod den gule Indvandring er ikke Andet end Brødnid. De Hvide ville ikke udrette det samme Arbejde for den samme Løn som de Gule. Navnlig i de Arbejder, hvor det kommer an paa Taalmodighed, Udholdenhed og sej Flid, ere Kineserne, fordi de paa Grund af deres forbavsende faa Fordringer til Livet ere villige til at arbejde for en meget lav Løn, særdeles farlige Konkurrenter.*) Og denne Konkurrence søge Amerikanerne at overvinde, om ikke ved ligefrem at smide Kineserne ud af Amerika, saa dog ved at fortrædige dem paa alle Maader og gjøre Opholdet saa ubehageligt som muligt for dem. Allerede i 1875 blev der dannet Anti-Kuli-Leagues; senere ere Demonstrationerne blevne endnu mere forbitrede, og de indskrænke sig ikke blot til stormende Arbejderforsamlinger, Petitioner, Deputationer o. L., men det er endog oftere kommet til Haandgribeligheder. Overhovedet vil man i Evropa vanskeligt kunne gjøre sig nogen Forestilling om den Forbitrelse, Kineserne i Amerika ere Ofre for. Det hører i Virkeligheden ikke til det Usandsynlige, at den lovgivende Magt i en ikke fjern Fremtid vil træde til for at standse Indvandringen fra Kina. I Kalifornien er man jo, som vi

*) Ratzel: Die chinesische Auswanderung. Ein Beitrag zur Kultur- und Handelsgeographie. 1876.

hørte, begyndt. Negtes kan det ikke, at Kineserne bringe moralske, sanitære o. a. Fa'er med sig. Negtes kan det heller ikke, at de ere yderst tarvelige og nøjsomme, samtidigt med at de ere arbejdsomme. Pacific-Banen vilde maaske endnu ikke være kommet i Stand, naar man ikke havde haft den billige kinesiske Arbejdskraft. Af denne Grund er der Mange, der gaa til den modsatte Yderlighed og betragte den kinesiske Indvandring til Amerika som en af de vigtigste Betingelser for de Forenede Staters økonomiske Fremtid. Ogsaa er det et Spørgsmaal, om det vil lykkes ved Lovgivningsforanstaltninger at holde Kineserne borte. Og lukke Nordamerikanerne Døren for de flittige Mongoler, ville maaske andre Lande tage imod dem. I England taler man allerede for Alvor om, at forsøge paa at importere kinesisk Arbejdskraft, navnlig for at benytte dem som Tjenestetyende, hvortil de særligt egne sig.*)

Kampen mellem de hvide og de gule Arbejdere har i de senere Aar i den Grad tildraget sig Opmærksomheden, at Kampen med de Sorte allerede af den Grund maatte blive mindre paaagtet. Negerspørgsmaalet eksisterer selvfølgelig fremdeles; i Sydstaterne er der fremdeles en meget stor Animositet imod Negrene; — men den Vending, som dette Arbejderspørgsmaal har taget i Nordstaterne, synes dog at tyde paa, at Kampen med de Sorte snarere vil blive ført til en hæderlig Fred end Kampen med de Gule. Mellem de Hvide og de Sorte er der nemlig Tilnærmelser, som man ikke har sporet

*) Social-Corresp. Allgm. Ausg. 1878, Nr. 3.

Jfr. ogsaa Rubins Artikel •Om Hungersnøden i Kina og den kinesiske Indvandring til Amerika•, Nationaløkonomisk Tidsskrift XII, 155.

mellem de Hvide og de Gule: Negrene nærme sig stedse mere de Hvides *standard of life*; de tage med Iver Døl i det politiske Liv; de have vist sig modtagelige for evropæisk Kultur, og ere overhovedet i en ikke ringe Grad perfektible; til Gjengjæld finde de stedse større Imødekomen hos de Hvide: de Fagforeninger og andre Foreninger, der tidligere vare lukkede for dem, begynde nu at aabne sig; blandede Ægteskaber blive stedse almindeligere osv. Kineserne, derimod, klamre sig med en forfærdelig Sejhed fast til det Nedarvede, og synes slet ikke tilbøjelige til at tilegne sig Amerikanernes *standard of life*. Men saalænge det er Tilfældet, er der ikke meget Haab om en Udsoning. For Øjeblikket synes Alt at tyde paa, at det kinesiske Spørgsmaal vil blive viklet sammen med de øvrige Arbejderspørgsmaal paa en Maade, der kun vil bidrage til at give den hele Arbejderbevægelse en saa meget mere ondartet Karakter. Og efterhaanden som Arbejderne faa større social og politisk Indflydelse, vil Forbitrelsen mod Kineserne blive mere akut. I alt Fald for Kineserne ere Udsigterne ikke lyse.
